

kritički neresničnost Jasonovega brodarenja po Dunaji (Donavi), Savi in Ljublani dokazal. Sam Jason je basnoslovska oseba, o kateri bomo v svojih bukvah obširniše govorili. Bila je še pred dvema letoma naša misel, da se imé Emona, Aemona, Hemona, Hemuna, Hema ima iskati v tematu holm ali hm, kakor je gorenski izrek, in da se je pozneje nadomestilo ime starega mesta s soimenom lub, in odtod Lublana. Ali po vsestranem pretehtovanji vidim, da ta ne derži. Ponujam tedaj drugo domorodnim prijateljom zgodovine starega slavnega mesta, in postavljam za tema imena Aemona, Emona, indiški glagol am (vindiziran em), latinski amare, ljubiti. Način pisanja Emona, Aemona je tedaj starejši in izvirniši, kar tudi ta okelščina potrjuje, da le poznejši pisatelji pišejo Hemona, Hemuna, Hema. Predstavljeni soglasnik h je toraj slovenski digama, kakor se to v slovenskem jeziku pogostoma nahaja, postavim, hoko, hokno namesti oko, okno. Priime Ama, vindizirano Ema, je imela Shiva po dobri svoji strani, zato nahajamo v ljublanskem gerbu symbol bele dobre strani pet limbarjev (číslo 5. je po indiškem mythu symbol pet prvih moči (Grundkräfte) natvore; da je Shiva personificirana moč prirode (natvore), vé vsak, kateri indiški mythus pozna), pa tudi černe hude strani draka na stolpu sedečega; celó stolp je njeni atribut in ona se zatega voljo velí stolponositelka, die Thurmtägerin *).

Ljublana je tedaj obnovljeno imé starega Emona, Hemona. Kdo zamore réči, da stari Slovenci glagola am niso poznali? Mi še imamo dnešnji den čisto neorganičke indičke lastne imena, postavim Udmat, kar toliko pomeni kot Mokrice, Vedice. Ako se je to imé s čisto indičko obleko (primeri agnimat indiški, ognjevat slovenski) do dnešnjega dné ohranilo, kdo bi se podstopil tajiti, da ni z imenom Emona ravno taka?

Takšna je z imenom reke Sora, Sura, kar pomeni kravo, še, kakor mi g. Kurnik iz Teržiča piše, po Gorenskem znana beseda. To imé je čisto indiško, in ko bi ga bili Slovenci od Keltov ali Latinov prejeli, gotovo bi ga bili po svojem prikročili, kakor so si vse neizvirne imena, postavim, Donau (staronemški Donawe) v Dunaj za svoje usta in svoj jezik pripravili. Da bi bili vendar to okoljščino naši starinoslovci premislili, da mi Slovenci vse imena tako izgovarjamo, kakor so jih že — z malo spremeno — stari pisali, gotovo bi toliko neslanih réči ne brali. Kar ni izvirna vlastovitost naroda, to narod pokvari; — resnico teh besed nas učí vsakdanja skušnja. Nemeec je našo Soro si prikročil v Zeyer, Savo v Sau, Lubno v Laufen; Slovenec nemške besede, postavim, Eisenbahn v Hajzelbank, in tako bi bil tudi imena rek Save, Drave, Mure, in imena mest Siscia, Celeja zarobil po svojem, ako bi vlastovitost njegovega jezika ne bile.

(Dalje sledí.)

Za poduk in kratki čas.

Ali mora tergovec (kupec) pošten biti?

V starodavnih časih, ko so ljudje še malikovali in so imeli za mnoge stanove lastne bogove, niso od tergovcov kaj preveč pošteno mislili, zakaj ravno tisti bog — Merkuri — ki je bil bog tatov, je bil tudi bog tergovcov. Ko pa so sčasoma padli maliki temnih časov in je luč kristjanstva razsvetila tudi človeško vest, je šel tudi „Merkuri“ rakom zvižgat, in poštenje je nastopilo tudi pri tem stanu, od kterege so nekdam mislili, da ne more pošten biti.

Dandanašnji je stan tergovcov veliko obrajtan, ne zato, da si napravi veliko premoženja, ampak zato, ker

*) Niklas Müller „Glauben der Hindu“ str. 322.

je potreben za tistega, ki izdeluje, kakor za tistega, ki kupuje. On je tako rekoč med sredje, ki nam polajša to povsod dobiti, česar nam je za vsakdanje življenje potrebno.

Tergovski stan pa je težek stan, ne zato, da mora tergovec pridno delati, se dostojno truditi, ampak zato, da ne preskoči vojnic poštenja. Skušnjave so velike, ki lahko zapeljejo človeka, da želi hitro obogateti s sleparijo in presilno dobičkarijo.

Dobička kaj mora imeti tergovec, če ne, ne more izhajati, in nihče mu ne more za zlo vzeti, ako je ktrikrat posebno dobro zadel pravi čas nakupovanja ali si nakupil blago cenejše na mestu, ki morebiti deset družim ni znano, s katerimi vred ga sedaj po ravno tisti ceni prodaja. To ni goljufija, to je sreča kupčijska.

Sleparija pa je, ako slabo blago prodaja za dobro, in kar robí manjka, priklada z lažnjivimi besedami. Sleparija je, če tergovec iz fabrike prejeto, naročeno blago graja (tadla) fabrikantu, da mu nepošteno odšipne od izgovorjene cene. Nepošteno je barantati s kontrobanom, ne le zato, ker je goljufija zoper državo, ki to prepové, ampak tudi zato, ker druge tergovce, svoje tovarše, ki s tako robo ne kupčujejo, poškode in po nepošteni poti vleče kupce v svojo štacuno.

Ako tergovec blago po tako visoki ceni prodaja, da dobiček ni v nobeni primeri z vrednostjo blaga, je to poškodevanje svojega bližnjega, kateremu dnar iz mošnje krade, le na drugi poti kakor tat. Ako pa nasproti blago iz kakoršnih sleparskih vzrokov trosi po tako niski ceni, da drugi pošteni tergovci ga ne morejo prodajati brez škode, ker ga tudi on prodaja v svojo škodo, se tudi to ne vjema s poštenim tergovcem.

Goljufno je blago ponarejati (verfälschen). V velicih mestih, pa tudi drugod se zlasti o tem velike goljufije godé. Pravijo, da v Parizu se teško dobí sol, kateri ni primešan gips ali kakošen drug ostanjk iz kemiških fabrik; štirko mešajo z apnom in prahom alabastrovim, cukér z apnom, čokolado s sprideno moko, lojem in mastjo, sirovo maslo z lojem, sterd s krompirjevim sirupom, kavo s cikorjo, mleko z vodo, štirko in žajfnico, jesih s hudičevim oljem in družimi ostrimi kisljinami itd. Al ni nam treba v Pariz in London iti, — tudi drugod take nepoštene mešaniče niso neuvadne.

Po vsem tedaj vprašamo: ali ima nepoštenost tergovca dolg obstanek? Skušnje nas učé, da goljufija ne terpi dolgo, in da pred ali pozneje pride na dan. Dan današnji je, kamor se ozremo, toliko tergovcov, da, kdor pošteno ne ravna, se ne more dolgo obderžati.

Ako tedaj hoče tergovec dolgo obstati, ne smé nikodar drugej dobička iskati, kakor v pridnosti, postrežljivosti, umni glavi in poštenosti. To so štirje stebri, na ktere se sreča tergovska opira. Kdor ima poverh te sreče še posebno srečo, da mu Bog še posebno blagoslovi početja njegove, bo pa se vé da še ložje barantal.

Vselej pa je poštenost tisto kazalo, ki kupce vabi naj stanovitniše v svojo štacuno.

In tak pošten tergovec je spostovan mož v družbi človeški; vse ga obraja, vse ga hvali; njegovo imé sloví deleč po deželi. On je srečen, in zasluži srečen biti, ker nobenega ni oškodoval, mnogim pa postregel. Lahko bo takemu možaku tudi tisto rajtingo narediti, ki je poslednja našega življenja.

(Iz „Unterh. a. h. St.“)

Slovanski popotnik.

* V „Šolsk. prij.“ se bere sledeče: Pripravniška šola v Ljubljani bo menda zaspala (!) Prav pametno bi bilo, potem taistih (?) 200 rajnšev idriški poglavitni